

Dnr 325889
2018-02-27

Anders Larsson
Telefon 026-17 80 97
Anders.Larsson@gavle.se

Redovisning av underlag till föreslagen balansering av 2017 års resultat till resultatfonder

Bakgrund

Resultatreglering påverkas av kommunstyrelsens beslut angående ”Riktlinjer för resultatfonder”.

Riktlinjer för resultatfonder antagna av KF 2000-11-27 § 197 , Dnr 00:468
Bilaga Riktlinjer för resultatfonder, antagna av KF 2000-11-27 § 197 , Dnr 00:468

Förslaget omfattar vilka resultat kommunens nämnder ska balansera mot de egna resultatfonderna.

Uppgifter baseras på nämndernas inlämnade verksamhetsrapporter mm för år 2017 med analyser av redovisade resultat. Utifrån denna analys föreslår kommunstyrelsen vilket belopp som ska tillföras respektive nämnds resultatfond. Nämnd med negativ resultatfond ska redovisa hur underskottet ska åtgärdas inom en tid av två år. Sedan kravet på ekonomi i balans infördes har nämnderna av nödvändighet tvingats sätta större fokus på att hålla sin tilldelade budget. Detta har blivit än mer påtagligt när också begreppet ”God ekonomisk hushållning” införts. Det finns därför anledning att även fortsättningsvis använda resultatfonder som ett medel att fördela ekonomiskt ansvar över tiden.

Utdrag ur riktlinjer för resultatfonder

1. Dessa riktlinjer gäller från och med år 2000 och tillsvidare
2. Riktlinjerna gäller för kommunbidragsfinansierad verksamhet
3. Nämnd som ett budgetår redovisar överskott behåller detta enligt nedanstående principer.
4. En nämnds godkända överskott redovisas som nämndens resultatfond. Nämndernas resultatfonder utgör en del av kommunens eget kapital.

5. Överskott som kan härledas till volymförändring och därigenom minskat behov av nämndens verksamhet ska inte tillföras nämndens resultatfond. Resultatöverskott som uppstår vid försäljning av tillgångar tillförs inte resultatfond. Överskott som kan härledas från ändrade skatteregler eller motsvarande tillförs inte resultatfonden.
6. Nämnd redovisar eventuella överskott enligt punkt 5 till kommunledningskontoret i samband med bokslut för kalenderår
7. Redovisar nämnd underskott i bokslut ska detta underskott avräknas nämndens resultatfond. Om inte resultatfonden täcker underskottet ska nämnd upprätta en plan för hur underskottet ska återställas. Senast inom två år ska underskott återställas.
8. Kommunledningskontoret sammanställer och redovisar nämndernas resultatfonder till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutar om resultatfondernas storlek.
9. I budget för kommande år avsätter kommunstyrelsen ett belopp motsvarande 50 % av summan av föregående års resultatfonder. Avsättningen redovisas under finansförvaltningen.
10. Nämnd som önskar nyttja sin resultatfond ansöker hos kommunstyrelsen om nyttjande. Ansökan kan göras när som helst under året.
11. Resultatfonder får användas till åtgärder inom förvaltningen som normalt inte görs inom ram för ordinarie kommunbidrag
12. Inför beslut om nyttjande, utöver reglering av underskott, ska kommunstyrelsen vid varje tillfälle bedöma kommunens totala ekonomiska läge. Om det ekonomiska läget tillåter nyttjande av resultatfonder utöver vad som avsatts enligt punkt 9 kan ansökningar över avsatt belopp godkännas. Om det ekonomiska läget inte tillåter nyttjande av avsatt belopp ska kommunstyrelsen meddela detta till samtliga förvaltningar.

Punkt 9 har under senare år inte tillämpats fullt ut. En eventuell avsättning i budgeten för dispositioner ur resultatfonder görs utifrån vad som är möjligt sett till det aktuella ekonomiska läget i budgetsituationen, se även punkt 12. Det bör även poängteras att huvudsyftet med resultatfonderna är att skapa en ekonomisk stabilitet i den ordinarie verksamheten genom uppbyggnad av ett eget kapital. Detta innebär att ett nyttjande av resultatfonden enligt punkt 11 endast kan göras i undantagsfall.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen redovisar ett överskott med 97,2 mnkr. Av detta överskott är 87,5 mnkr hänförliga till realisationsvinster och exploateringsöverskott, vilket inte balanseras via resultatfonden. Återstående resultat uppgår till 9,7 mnkr.

I budgeten för 2017 ingår ett ramtillskott med 1,0 mnkr för kostnader i samband med uppbyggnad av en distributionscentral. Anslaget har inte blivit nyttjat varvid detta överskott inte balanseras till den egna resultatfonden. Det samma gäller för följande poster. Uppgradering av Agresso 1,0 mnkr, social hållbarhet med 1,2 mnkr, åtgärdsvalstudie väg 76/56 med 0,7 mnkr, digital förnyelse och WiFi på stan med 1,3 mnkr.

I övrigt redovisas överskott bland annat till följd av vakanser, lägre konsultkostnader mm. För den icke kommunbidragsfinansierade verksamheten redovisas ett överskott med 1,8 mnkr, varav 1,3 mnkr avser IT-avdelningen.

Resultat som föreslås balanseras mot resultatfond uppgår efter justeringar enligt ovan till + 4,5 mnkr. Resultatfonden uppgår därefter till 41,4 (36,9) mnkr.

Gemensam nämnd för verksamhetsstöd redovisar ett nollresultat. Ingen balansering görs till resultatfonden.

Valnämnden redovisar ett nollresultat. Ingen balansering görs till resultatfond.

Överförmyndarnämnden redovisar ett nollresultat. Ingen balansering till resultatfonden.

Revisorkollegiet redovisar ett överskott med 0,5 mnkr. Enligt beslut i revisionskollegiet (§14, 2018) görs ingen balansering till resultatfonden. Resultatfonden uppgår därmed till 2,2 (2,2) mnkr.

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett överskott med 16,7 mnkr.

För vinterväghållningen redovisar ett budgetöverskott på 8,2 mnkr. Nettokostnaden exklusive kommunbidrag för vinterväggkostnaden uppgår till 25,1 mnkr. Den genomsnittliga nettokostnaden under den senaste tioårsperioden med avdrag för högsta respektive lägsta värdet

uppgår till 41,0 mnkr i 2017 års priser (uppräknat med transportindex). Den faktiska vintervägskostnaden ligger därmed 15,9 mnkr under genomsnittskostnaden. Denna summa föreslås inte balanseras till resultatfonden i enlighet med fastlagda riktlinjer för hantering av vinterväghållningen.

Under året har nämnden fått ett resurstillskott på 2,0 mnkr för att utveckla samhällsbyggnadsprocessen. Rekrytering pågår för två av tre tjänster, varvid hela resurstillskottet inte har förbrukats under året.

Nämndens kapitalkostnader för avskrivningar och internränta har blivit 3,4 mnkr lägre än budgeterat. Detta har sin främsta förklaring i att budgeterade investeringar inte har genomförts i den takt som planerats, bland annat till följd av underbemanning. En processkartläggning av investeringsprocessen har genomförts under året i syfte att standardisera och effektivisera. Implementering av nytt arbetssätt kommer att införas 2018.

I övrigt redovisas överskott för intäkter från bygglov, lantmäteri, hälsoskydd och interntid för mark och exploatering genom hög byggaktivitet.

Verksamheten kollektivtrafik redovisar ett överskott på grund av minskat resande.

Underskott redovisas för färdtjänst. Priset per resa har ökat i nytt femårsavtal som inkluderar fler fossilfria fordon. Övriga redovisade underskott avser beläggningsarbeten till följd av ökade asfaltpriser samt samplanerade beläggningsarbeten som utförs i samband med andra aktörers grävarbeten. Kostnaderna för barmarksrenhållning har ökat till följd av nytt avtal där fler ytor ingår.

Den sammantagna bedömningen av Samhällsbyggnadsnämndens resultat för år 2017 är att ingen balansering görs till den egna resultatfonden.

Resultatfonden uppgår därmed till oförändrat 22,2 mnkr.

Jävsnämnden redovisar ett överskott med 0,2 mnkr. I budget för år 2018 har kommunbidragsnivån nedjusterats med 0,2 mnkr till en mer korrekt kostnadsbild. 2017 års resultat föreslås av denna anledning inte balanseras till den egna resultatfonden.

Resultatfonden uppgår därmed till oförändrat 0,4 mnkr.

Kultur och fritidsnämnden redovisar ett överskott med 10,6 mnkr.

En starkt bidragande orsak till överskottet är förseningen av den nya sport- och friidrottshallen vid Gavlehov. Vid budgeteringstillfället beräknades denna kunna tas i drift under januari månad. Det faktiska tillträdet gjordes i maj månad. I budgeten gavs även en hyreskompensation efter ombyggnad av Valbo sportcentrum inklusive bad. Denna hyreskompensation beräknades med halvårseffekt för 2017, men anläggningen har inte tagits i bruk under året. Den sammantagna överkompensationen kan därmed till denna del beräknas till 6,3 mnkr. Denna del av överskottet föreslås inte balanseras till den egna resultatfonden.

Nämnden fick i budget 2017 en ramkompensation med 2,7 mnkr i samband med att Skatteverket avskaffade det schablonberäknade kostnadsavdraget för arbetsgivaravgifter till musiker och sångare. Statens Kulturråd via Regionen har dock tilldelat verksamheten ett motsvarande statsbidrag under året som kompensation, varvid ett budgetöverskott uppstått. Denna del av överskottet föreslås inte balanseras mot resultatfonden. Det råder för närvarande osäkerhet kring om detta statsbidrag kommer att utbetalas även under år 2018.

Resultatet som föreslås balanseras mot resultatfond uppgår därmed till 1,6 mnkr. Resultatfonden uppgår därefter till 20,1 (18,5) mnkr.

Kultur och fritidsnämnden har i enlighet med fastlagda riktlinjer beslutat (§x/2018 Dnr 18KFN3) att för år 2017 avsätta 906 tkr till Symfoniorkesterns resultatfond för att möjliggöra framtida turnéverksamhet. Turnéfonden uppgår därmed till 3 302 tkr inklusive ovanstående tillskott och ingår i nämndens totala resultatfond.

Utbildningsnämnden redovisar ett överskott med 51,1 mnkr. Den huvudsakliga förklaringen går att finna i färre elever och lägre lokalkostnader än beräknat, samt tillkommande statsbidrag.

Volymerna i förhållande till beräkningarna vid ramtilldelning är lägre inom samtliga skolformer förutom sarskola, fritidshem och förskoleklass. Den totala volymdifferensen kan beräknas motsvara 25,5 mnkr avseende beräknade volymförändringar jämfört med år 2015 som utgjorde basår vid budgetering av år 2017. Denna del av överskottet föreslås inte balanseras till resultatfonden. I samband med

tilläggsbudgeten för år 2018 nedjusterades också nämndens ram med knappt 20 mnkr till följd av konstaterade lägre volymer.

I samband med ramberäkningen för år 2017 tilldelades nämnden en utökad ram med 18,4 mnkr för beräknat tillkommande hyror till följd av investeringar i skollokaler. I bokslutet redovisas en positiv budgetavvikelse med 13,0 mnkr, bland annat till följd av att rust- och nybyggnationer slutförts senare än budgeterat och därmed har även ökade hyreskostnader förskjutits. Exempel på detta är Sörbyskolan, Östers förskola och Vallbacksskolans idrottshall. I ramtilldelning för år 2017 har dessa objekt kompenserats med 10,0 mnkr. Den faktiska hyresökningen mellan 2016 och 2017 uppgår till 2,3 mnkr. 7,7 mnkr av överskottet för år 2017 föreslås av denna anledning inte föras vidare till resultatfonden.

I övrigt har överskott bland annat till följd av svårigheter att rekryterabehöriga förskolelärare och lärare^{51,1}. En stark bidragande orsak är även att Utbildning Gävle vidtagit åtgärder inför läsåret 2017/2018 för att kunna svara upp mot initialt aviserade effektiviseringskrav för år 2018.

Resultatet som föreslås balanseras till resultatfonden uppgår efter ovanstående justeringar till 17,9 mnkr. Resultatfonden uppgår därefter till 137,8 (119,9) mnkr.

Näringsliv och arbetsmarknadsnämnden redovisar ett överskott med 5,0 mnkr.

Överskott redovisas främst inom enheten för daglig verksamhet med 2,3 mnkr samt ledning och stöd med 1,9 mnkr. Överskottet inom daglig verksamhet kan i huvudsak förklaras av att budgetreserv inte behövt utnyttjas. Enheten har varit försiktig med nyanställningar av medarbetare under året utifrån osäkerhet kring införande av LOV i verksamheten. Enligt nämndens verksamhetsrapport för 2017 har det genomsnittliga antalet brukare ökat med 10 personer under året, vilket överensstämmer med beräkningarna i ramtilldelningen.

Nämnden fick till 2017 i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en lärlingsutbildning. För ändamålet tillfördes nämnden 2 mnkr för lärlingsplatser inom byggsektorn. Ett samarbete har startat med nyetablerad husfabrik, Initialt är omfattningen 6 lärlingsplatser som kommer att bli fler. Samverkan sker med regionens kompetensplattform för att föra diskussioner med byggbranschens

intresseorganisation.

Årets resultat föreslås balanseras till resultatfonden som därefter uppgår till 35,6 (30,6) mnkr.

Socialnämnden redovisar ett underskott med -58,5 mnkr.

Förvaltningens organisation har förändrats fr.o.m. år 2016 och vidareutvecklats under år 2017. Såväl antalet aktualiseringar (anmälningar och ansökningar) som utredningar har ökat under året vilket inneburit ett ökat tryck på verksamheten.

Socialnämnden har sedan inledningen av 2017 signalerat obalanser i sin verksamhet. I slutet av februari månad redovisades en prognos på -45 mnkr, vilken försämrades till -55 mnkr i samband med delårsrapport 2 per sista augusti.

Större budgetavvikelser redovisas för externa placeringar av barn och ungdom -27,7 mnkr, samt för vuxna med -11,7 mnkr. Kostnader för ensamkommande barn redovisar ett underskott med -17,8 mnkr. Positiva budgetavvikelser redovisas för statsbidrag för neutralisering av moms med +6,8 mnkr samt för övriga poster med +1,9 mnkr.

Totalt redovisas en kostnad för ekonomiskt bistånd med 108,4 mnkr, vilket är en ökning med ca 3 mnkr från föregående år och innebär att kostnaderna har fortsatt att öka under året efter kostnadssänkningar under åren 2014 och 2015 och där kostnaderna uppgick till 100 mnkr år 2015.

Nämnden redovisar kraftigt ökade kostnader för externa placeringar och då särskilt för gruppen 13-18 år. Under året redovisas en utökning med 15 placeringar i Hem för vård eller boende (HVB). Det handlar både om tidigare kända och okända ungdomar. Större delen av dessa placeringar avser tvångsvård på statlig SiS-institution. Även Familjehemsenheten har haft utökat antal placeringar på institution/HVB. Här har det främst handlat om utredningsplatser där förhoppningen är att placeringarna ska kunna övergå i mer öppenvårdsform.

För ensamkommande barn har ersättningsregler från Migrationsverket ändrats från och med 1 juli 2017, med större inslag av schabloner och kraftigt minskade ersättningsnivåer. Uppdrag finns för verksamheten att

arbeta med kostnadsreduceringar och anpassningar till det nya regelverket. Det bör observeras att effekterna av de ändrade ersättningsreglerna endast har slagit igenom med halvårseffekt 2017, vilket innebär att den negativa effekten på ersättningsnivåerna ökar ytterligare under år 2018.

I kommunplanen med årsbudget 2018 har nämnden fått ett resurstillskott med 20 mnkr avseende ökade kostnader för ensamkommande barn och med ytterligare 5 mnkr för volymökningar i övrigt. Under år 2018 har inget effektiviseringskrav utöver anpassning till budgeterad ram lagts på nämnden.

Med ovanstående redovisning kan det konstateras att nämnden vid ingången av 2018 har fortsatt mycket stora obalanser i sin verksamhet. Det råder stor osäkerhet bland annat till den fortsatta kostnadsutvecklingen för ensamkommande barn, där tillströmningen minskat, men där kostnadsbilden för redan mottagna barn finns kvar under ytterligare tid.

Obalansen beräknad utifrån resultat år 2017 och de tillförda medlen under år 2018 kan inledningsvis bedömas hamna kring 35-55 mnkr.

Den samlade bedömningen av Socialnämndens kostnadsutveckling är att det inte finns några förutsättningar för nämnden att både komma i ekonomisk balans utifrån tilldelad ram och dessutom återhämta 2017 års underskott till följd av en negativ resultatfond. Av denna anledning föreslås att ingen balansering görs av 2017 års resultat till resultatfonden.

Med ovanstående förslag uppgår därmed nämndens resultatfond till 0 (o) mnkr.

Omvårdnadsnämnden redovisar ett underskott med -45,3 mnkr.

Jämfört med beräkningsunderlaget när budgeten för år 2017 fastställdes har volymen för hemtjänst ökat. Vid budget för 2017 utgjorde bokslutet 2015 bas med en beräknad volymutveckling för år 2016 respektive år 2017. Den faktiska volymökningen har blivit att drygt 43 000 fler hemtjänsttimmar (inklusive anhörigtimmar) än beräknat har utförts. Volymökningen skedde främst under år 2016. Den totala negativa volymeffekten i 2017 års bokslut motsvarar ett underskott med ca 20,1 mnkr. Konsekvent med tidigare hantering föreslås att detta underskott

inte belastar resultatfonden. Hänsyn till volymdifferenser för 2016 har också tagits i nämndens ramberäkningar inför budgetår 2018.

I budget för år 2017 fick Omvårdnadsnämnden resurstillskott för tillkommande gruppboenden i enlighet med upprättad boendeplan. Omräknat till helårsplatser motsvarade tillskotten ca 19 boendeplatser. Nämnden fick även ett ramtillskott motsvarande 10 servicelägenheter. Det faktiska utfallet motsvarar ca 14 helårsplatser i gruppboenden. Under året har dock kostnaderna för köpta platser i gruppboenden och serviceboenden för personer med funktionsnedsättning ökat med ca 16 mnkr jämfört med år 2016. De totala differenserna jämfört med ramberäkning motsvarar därmed en volymökning med 10,7 mnkr som förslås avräknas resultatet vid balansering till resultatfonden.

Omvårdnadsnämnden fick för år 2017 ett ramtillskott med netto 38,2 mnkr för vård och omsorgsboenden för äldre. Den faktiska kostnadsökningen under året (inklusive köpta platser) ligger i linje med ramtillskottet, vilket innebär att ingen korrigering görs vid balansering av resultatet till resultatfonden.

I beräkningarna vid ramtilldelning 2017 beräknades att antalet timmar för personlig assistans (enligt LASS) för vilket kommunen har kostnadsansvar skulle öka med drygt 7 000 timmar jämfört med utfallet för år 2015. Det faktiska utfallet blev dock en minskning med ca 10 000 timmar, vilket motsvarar en ramdifferens på 5,0 mnkr. Försäkringskassan har dock med ny inriktning under året gjort omprövning av åtta ärenden inom personlig assistans där kommunen på olika sätt tagit över ansvar och därmed kostnader som tidigare belastat Försäkringskassan. Denna kostnadsförskjutning har av Omvårdnadsnämnden beräknas uppgå till ca 8 mnkr med motsvarande underskott i budgeten. Efter kritik har regeringen temporärt fryst beslut om assistansersättningar i avvaktan på att utredningen om översyn av lagen om tvåårsomprövningar är klar. Osäkerhet råder kring hur Omvårdnadsnämndens budget för år 2018 kommer att påverkas av denna kostnadsutveckling. Då kostnadsförskjutningen inneburit en volymbelastning på Omvårdnadsnämnden föreslås redovisat nettounderskott med 3,0 mnkr inte balanseras till resultatfonden.

Det kan slutligen konstateras att Omvårdnadsnämnden har ett antal placeringar i särskilda boendeformer som kräver extraordinära insatser, främst i form av väldigt hög personaltäthet. De tillkommande kostnaderna för dessa extremvärden kan beräknas till ca 6 mnkr. Då

Omvårdnadsnämnden har en situation som kräver anpassning av verksamheten till tilldelad ram för år 2018, samt att det fortfarande råder osäkerhet kring den fortsatta kostnadsutvecklingen kring personlig assistans föreslås att merkostnaden för extremvärden i boenden inte ska belasta resultatfonden för år 2017. Nämnden har heller inte någon positiv resultatfond vid ingången av år 2017 att balansera underskotten mot.

Med anledning av ovanstående resultatbedömning föreslås ett resultat på -5,5 mnkr balanseras mot resultatfond, som därefter uppgår till -7,2 (-1,7) mnkr att åtgärda under år 2018 respektive år 2019.

Nedan sammanfattas förslaget till hantering av årets över- och underskott:

Resultathantering 2017						
Nämnd	IB	Resultat	Tillförsatt resultatfond	UB	Föråtgärd	Anmärkning
Kommunstyrelse	36,9	97,2	4,5	41,4		Realisationsvinster mm -87,5 mnkr, .
Gemensam nämnd för verksamhetsstöd	0,0	0,0	0,0	0,0		
Valnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0		
Överförmyndarnämnd	0,4	0,0	0,0	0,4		
Revisorskollegiet	2,2	0,5	0,0	2,2		
Samhällsbyggnadsnämnd	22,2	16,7	0,0	22,2		Vinterväghållning lägre än normalvinter -15,9 , kapitaltjänst mm
Jävsnämnd	0,4	0,2	0,0	0,4		
Kultur- och fritidsnämnd	18,5	10,6	1,6	20,1		Senarelagd investering idrottshall o Valbo sport -6,3 mnkr, dubbelkompensation symfoniorkester -2,7 mnkr
Utbildningsnämnd	119,9	51,1	17,9	137,8		Volymkorrigerig -25,5 mnkr, hyror -7,7 mnkr

Näringsliv och arbetsmarknadsnämnd	30,6	5,0	5,0	35,6		
Socialnämnd	0,0	-58,5	0,0	0,0		Ingen balansering av resultat
Omvårdnadsnämnd	-1,7	-45,3	-5,5	-7,2	7,2	Volymkorrigeringar +33,8 mnkr, extraordinära kostnader +6,0 mnkr.
Summa	229,0	77,5	23,5	252,5		

Anders Larsson
Budgetchef